

Kansallinen veteraanipäivä – kiitollisuutta ja kunniaa sotiemme veteraaneille

Tämän vuoden Kansallisen veteraanipäivän teemana oli ”Tämä maa ei koskaan sortua saa – eläköön Suomi!”. Teema viittaa jo vahvasti lähestyvään itsenäisyytemme 100-vuotisjuhlavuoteen ja sotaveteraanien merkitykseen maamme itsenäisyyden turvaamisessa. Juhlapäivää vietettiin nyt 29. kerran, ensimmäinen Kansallinen veteraanipäivä järjestettiin itsenäisyytemme 70-vuotisjuhlavuotena 1987. Juhlapäivän ajankohta valittiin sen perusteella, että 27.4.1945 sotatoimet maassamme päättyivät lopullisesti Lapin sodan päättyessä. Nyt vietettyä juhlapäivänä Suomi oli siten saanut elää rauhan oloissa tasan 70 vuotta.

Kolmanteista Kansallisesta veteraanipäivästä v. 1989 lähtien päivälle on vahvistettu aina jokin yhtenäinen teema. Teemoista voi havaita, että ne muodostavat tiettyjä muuttaman vuoden mittaisia aihekokonaisuuksia. Näistä on pääteltävissä, mitkä asiat kulloinkin ovat olleet tärkeitä veteraanien merkitystä painotettaessa. Oheisessa taulukossa on esitetty vuosittaiset Veteraanipäivän teemat sekä valtakunnallisen pääjuhlan pitopaikka.

Alkuvuosina teemoissa korostettiin veteraanien perinnön siirtämisen ja esimerkin antamisen tärkeyttä nuorisolle, kuten ”Veteraanien saavutukset – esimerkki nuorisolle” (1994). Vuosituhannen vaihtuessa veteraaniperinnön vaalimiselle annettiin laajempi sisältö (”Veteraanien perintö uudella vuosituhanella”, 2000).

Sotaveteraanien ponnistusten suurta merkitystä maamme itsenäisyyden ja vapauden turvaamisessa on tuotu veteraanipäivän teemoissa useaan otteeseen esiin. Hyviksi esimerkeiksi sopivat vuosi 1993, jolloin veteraanipäivän valtakunnallinen pääjuhla järjestettiin Kokkolassa: ”Sotiemme veteraanit – itsenäisyyden turvaajat, Isänmaan rakentajat”, sekä vuosi 1998, jolloin pääjuhlan järjestelyvastuu oli Vaasalla: ”Sotiemme miehet ja naiset – itsenäisyyden turva; Män och kvinnor i våra krig – värnet för vår självständighet”. Vaasan teemassa on huomionarvoista, että siinä ensimmäisen kerran tuotiin konkreettisesti esiin naisten rooli sotaponnistuksissa (lotat, sotalesket, rintama- ja kotirintamanaiset). Vaasan juhla oli luonnollista, että teema oli kirjattu myös ruotsiksi. Vaasan vuodesta lähtien näin on tehty aina myöhemminkin poikkeuksetta (tätä ennen vain Helsingin ollessa isäntäkaupunkina v. 1992). Vaasan pääjuhlasta tämän kirjoittajalla on miellyttäviä henkilökohtaisia muistoja. Sain olla jäsenenä juhlan järjestelytoimikunnassa sekä pitää puheen juhlapäivän aamun lipunnostotilaisuudessa Vaasan torilla Suomen vapaudenpatsaan juurella. Lippupuheeni aiheena oli ”Sininen ja valkoinen - uusi maamme laulu”. Puheen lähtökohdaksi oli Jukka Kuoppamäen suosittu isänmaallinen laulu ”Sininen ja valkoinen”.

Veteraanit olivat sotiin osallistuneena pääosin nuorukaisia. Sotien jälkeen

heillä oli edessään pitkä työrupeama yhteiskunnan eri tehtävissä. Veteraanien merkitystä maamme jälleerakennuksessa onkin korostettu usean vuoden teemassa. Esimerkiksi sopii hyvin teema ”Sotiemme veteraanit – uutterat jälleerakentajat” vuodelta 1996.

Isänmaallisuus ja veteraanit liittyvät kiinteästi toisiinsa. Tämä on tuotu esiin useasti Veteraanipäivän teemoissa. Vuonna 2002 julistettiin rakastetun laulun sanoin ”Kotimaani omi Suomi”.

Veteraanit vaikenivat hyvin pitkään sota-ajan kokemuksistaan. Syynä olivat sekä henkilökohtaiset traumaattiset kokemukset sodan tapahtumista että pitkään julkisuudessa vallinnut kielteinen ilmapiiri veteraaneja kohtaan. Kolmen viimeisen vuosikymmenen kuluessa tilanne on kuitenkin ratkaisevasti muuttunut. Veteraanien asiasta on tullut koko kansan asia. Erityisesti 2000-luvulla on saatu kuulla runsaasti myös yksilötason kokemuksia ja muistoja sotavuosilta. Veteraanipäivän teemoissa tämä on näkynyt monella tapaa eri vuosina. Kansakunnan muisti on rikastunut merkittävästi veteraanien kertomusten ansiosta: ”Kuule tuhannet tarinat”, 2010. Sain kunnian toimia juhlapuhujana Vaasan kaupungin ja seurakuntien järjestämässä Kansallisen veteraanipäivän juhlassa 27.4.2009. Käsitelin puheessani ”Hiljaiset vuodet” juuri tuota veteraanien pitkää vaikenemisen kautta ja ilmapiiriin muuttumisen

Suomen Vapaudenpatsas oli luonnollinen valinta Vaasassa vuonna 1989 järjestetyn Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan ohjelman kansikuvaksi

mukaan tuoma heidän avautumistaan kertomaan nuoremille – yleensä lastenlapsille – sota-ajan ja erityisesti omista rintamakokemuksistaan.

Sotaveteraaneja on jäljellä enää noin 27000 ja joukko hupenee korkean keski-ikänsä johdosta nopeasti. Tulevaisuudensuunnitelmamme kohtaan on säilynyt veteraanien keskuudessa kuitenkin korkealla. Viime vuosien teemoissa on painotettu tätä näkökulmaa, kuten vuoden 2014 teema (”Kiitollisina kohti tulevaisuutta”) hyvin osoittaa.

Kansallista veteraanipäivää vietetään nyky muodossaan (valtakunnallinen pääjuhla) sekä kuntakohtaiset juhlat ainakin itsenäisyytemme

juhlavuoteen 2017 saakka. Sen jälkeenkin päivä säilynee kalenterissa, mutta vietotapa tulee pohdittavaksi, kun veteraaneja ei ole enää mukana juhliin osallistumassa. Mutta siihen asti, nauttikaamme veteraanien läsnäolosta niin kauan kuin heitä on keskuudessamme.

Ilkka Virtanen

Suomen Marsalkan muistolle. Österbottens Försvarsgille – Pohjanmaan Maanpuolustuskilta laski 4.6. laakerilehtiseppeleen Marsalkamme ratsastajapatsaalle Vaasan kaupungintalon juhla-ateroksessa. Sepeleen laskivat killan puheenjohtaja Ilkka Virtanen ja Per-Erik Fant sekä komentaja Jukka Ranta. Kunnia-avartiossa Suomen lippua kantoi Kaj Sandström ja maanpuolustuskillan lippua Matias Muotio.

Evijärven reserviupseerit luovutti Evijärven sotaveteraaneille Ilmari Vattuahan haastattelu CD:n Kansallisena veteraanipäivänä maanantaina 27.4. Luovuttajina olivat Jouni ja Matti Kultalahti Evijärven reserviupseereista ja vastaanottajina Evijärven sotaveteraanien pj. Oskari Rentola ja sihteeri Satu Toijala-Saari. Kuvassa vas. Oskari Rentola ja Jouni Kultalahti.